

Ivaretagelse av natur- og friluftslivsområder

Innledning til debatt, 4. september 2023

Eva Lill Kvisle, seniorrådgiver, Viken fylkeskommune

Natur og friluftslivsområder bygges ned bit for bit

- Fritidsbebyggelse
- Vindkraftutbygging
- Veier og annen infrastruktur

- Etter mitt klare syn har det vært for mye arealtap i forbindelse med hyttebygging, og det må vi gjøre noe med, sier statsråden til Børsen.

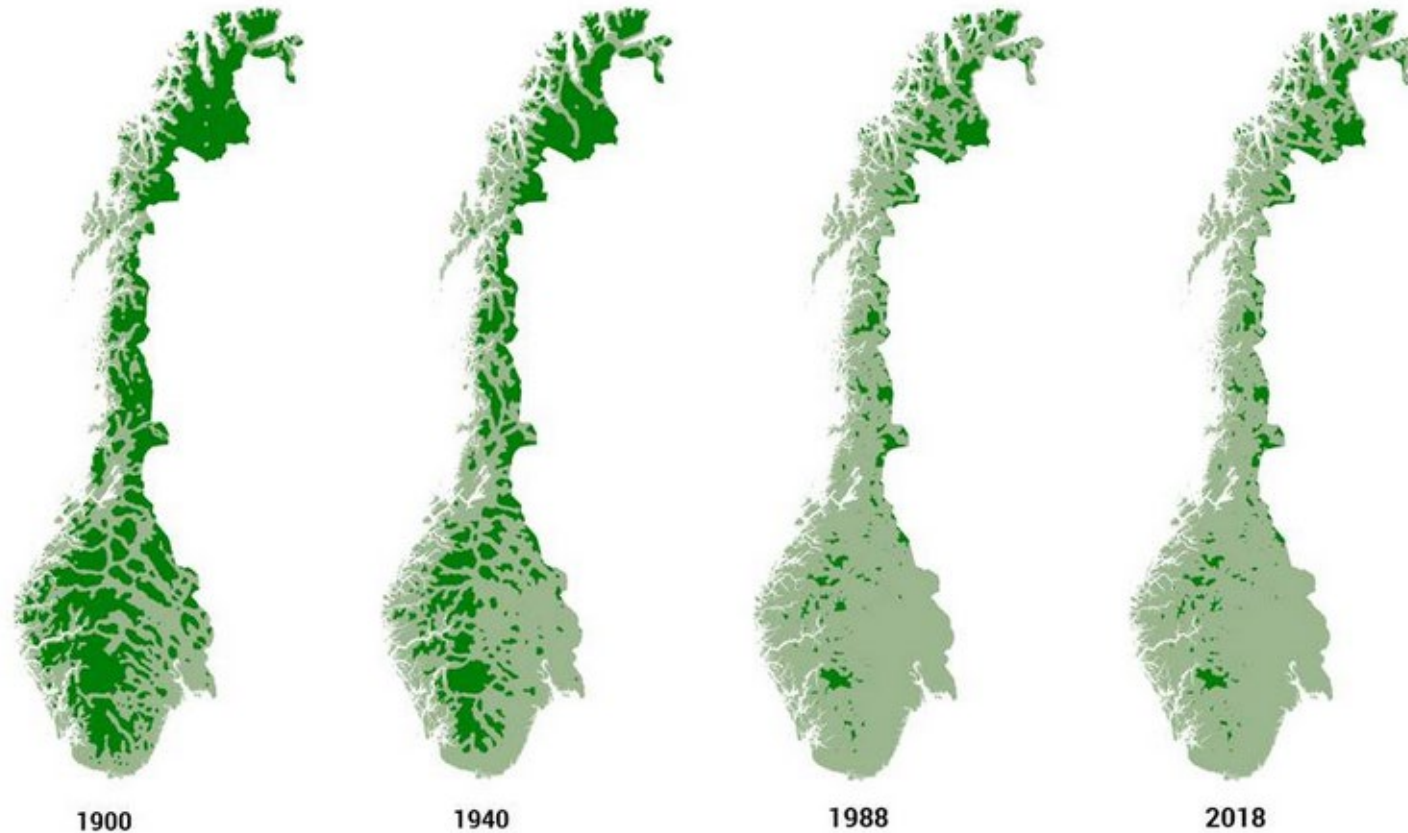
- Har gått for langt

Klima- og miljøminister Espen Barth Eide (Ap) ønsker en strengere praksis for hytteutbygging i Norge. - Samlet sett mener jeg det har vært for mye bygging og for få begrensninger.

MYE AREALTAP: Espen Barth Eide (Ap) ønsker en strengere praksis når det kommer til utbygging av hytter. Foto: John T. Pedersen / Dagbladet

Villmarkspregede områder i Norge 1900-2018

Nasjonale forventninger 2023-2027

18 forventninger til klima, natur og miljø, bla:

- Viktig naturmangfold, jordbruksareal, vannmiljø, friluftslivsområder, overordnet grønnstruktur, kulturmiljø og landskap **kartlegges og sikres** i planleggingen. Samlede virkninger av eksisterende og planlagt arealbruk vektlegges. (nr 53)

18 forventninger til samordning og samarbeid i planleggingen:

- En **langsiktig arealstrategi** inngår som del av kommuneplanens samfunnsdel, og legges til grunn for kommuneplanens arealdel. (nr 4)
- Samfunns- og arealplanleggingen baseres på et **oppdatert og godt kunnskapsgrunnlag**. Kommunene bør utarbeide et **arealregnskap** som del av et slikt kunnskapsgrunnlag. (nr 17)

Selv med gode intensjoner kan det gå galt for naturen

- Menon-rapport (2022) viser at små og perifere kommuner sliter med å oppfylle lovpålagte oppgaver. KU-er i arealplanen trekkes frem som eks.
- Pågående forskning på om KU-verktøyet er godt nok til å ivareta natur- og friluftslivsområder. Foreløpige funn viser at natur står svakt. Høring av forskriften i høst.
- Holth & Winge-rapport (2023) om dispensasjonspraksis i kommunene viser at det i stor grad dispenseres fra planer der det er vedtatt at det ikke skal bygges.

Vi opplever jevnlig KU-er som feiltolker konsekvensene utbygging vil ha for friluftsliv:

- *Det er eksempler på at det blir konkludert med at hytteutbygging er positivt for friluftslivet fordi folk kan gå tur på hytteveiene.*
- *Vi har også sett KU-er som konkluderer med at det er positivt for friluftslivet med boligutbygging på svært viktige friluftslivsområder fordi boligene får god tilgang til flotte friluftslivsområder.*

Hvordan ivareta natur- og friluftslivsområder?

Det korte svaret er:

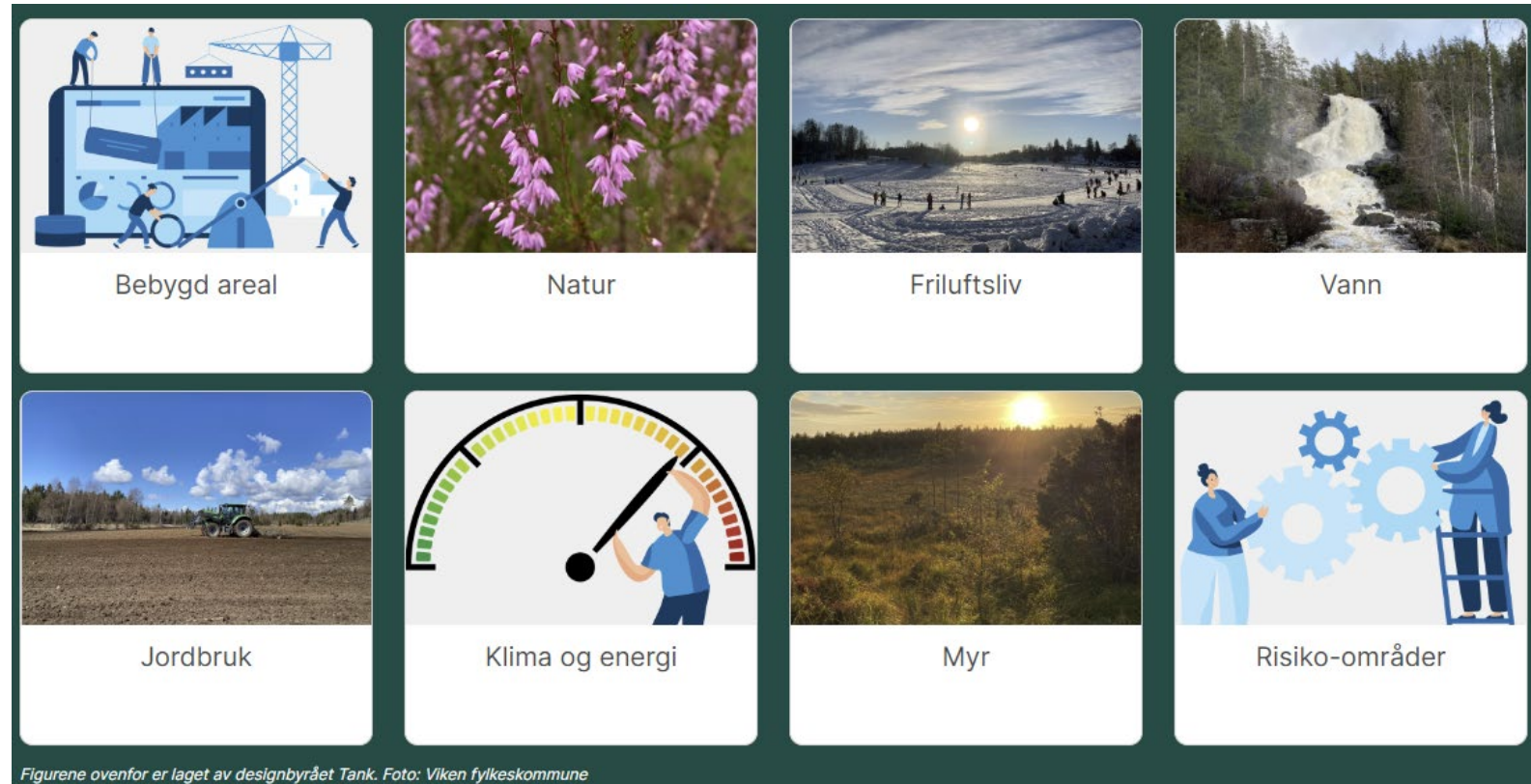
Godt kunnskapsgrunnlag, god kompetanse og kapasitet, god planlegging og gode planer

- Godt kunnskapsgrunnlag / arealregnskap (demokraterktøy)
- Godt forankrede, langsiktige arealstrategier i samfunnsdelen (f.eks. arealnøytralitet, utbyggingsgrense, fortettingsstrategi)
- Planer for friluftslivets ferdselsårer (pågående satsing)
- God kompetanse i kommunene / nettverk
- Regional plan / retningslinje / bestemmelse
- Varig sikre flere viktige friluftslivsområder
- Bidra til vern av områder med store verneverdier (naturmangfoldloven)
- Restaurere natur

Godt kunnskapsgrunnlag / arealregnskap

- Viken fylke har laget sitt første arealregnskap
- Gi oversikt over bla. nåværende og planlagt arealbruk, viktige naturverdier, friluftslivsverdier og jordbruksareal
- Brukes som verktøy for fylkeskommunal og kommunal planlegging for bærekraftig forvaltning
- *Gi fylkeskommunen et verktøy for å overvåke endringer av arealbruk over tid*
- Følgende åtte tema er valgt ut:

Hole, Hol, Gol og Hemsedal er pilotkommuner for arealregnskap i Buskerud

Kunnskapsgrunnlag for friluftsliv

- Kartlegging og verdsetting av friluftslivsområder (M98-2013) -det viktigste kunnskapsgrunnlaget for friluftsliv:
 - Ca 80 % av landets/Vikens kommuner er kartlagt
 - Noe som betyr at det fortsatt er kunnskapshull
 - «Maser» jevnlig på kommuner som ikke er i mål

Kartlegging og verdsetting av friluftslivsområder

Kartlegging av regionale friluftslivsområder og turruter

Viken-metodikk

Kartleggingen pågår nå

- Områdetypekartlegging er ferdig
- Verdsetting ferdig i løpet av høsten

Foto: ELK

Foto: ELK

Foto: ELK

Områdetyper:

- Regionale friluftslivsområder
- Regionale utfartsområder
- Regionale turruter

Naturkartene (arealregnskap)

- Naturmangfold (her mangler mye kartlegging)
- Arter med nasjonal forvaltningsinteresse (f.eks. villrein)
- Naturtyper
- Kulturlandskap og naturressurser
- Naturvernområder
- «INON light»

Natur

Nasjonale ansvarsarter, samt rødlistede- og prioriterte arter

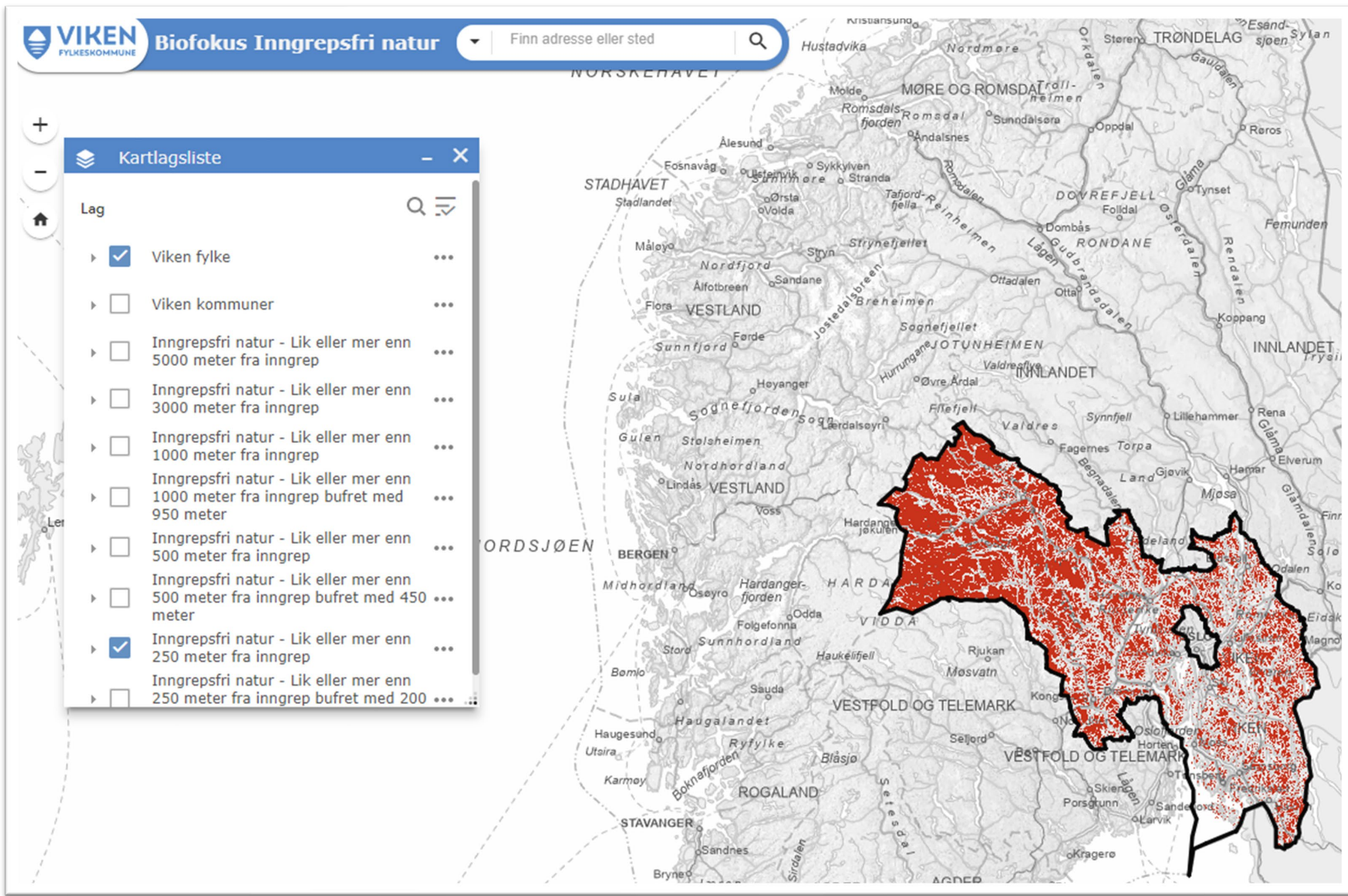
Villrein

Fremmede arter

Fersk *INON light* rapport viser at **50 %** av landarealet i Viken ligger mer enn 250 meter fra tyngre tekniske inngrep.

Biofokus har på oppdrag for Viken fylkeskommune gjennomført et pionerarbeid der de har analysert inngrepsfrie arealer i Viken fylke.

Planer for friluftslivets ferdselsårer

- De viktigste og mest brukte anleggene for friluftsliv
- Nasjonal og fylkeskommunal satsing
- De fleste Buskerud-kommunene er i gang / ferdig

Status Friluftslivets ferdselsårer Buskerud

Kommune:	Status fase 1 (kartlegging):	Status fase 2 (temaplan):
Drammen kommune	Startet	
Flesberg kommune	Ferdig	Plan vedtatt, men oppdaterer gjennom samarbeidsprosjektet Aktiv i Numedal
Flå kommune	Ferdig	
Gol kommune	Startet	Arbeider med plan
Hemsedal kommune	Startet	Arbeider med plan
Hol kommune		
Hole kommune	Startet	Arbeider med plan
Kongsberg kommune	Ferdig	Ferdig plan vedtatt
Krødsherad kommune	Startet	Arbeider med plan
Lier kommune		Venter på søknad
Modum kommune	Startet	
Nesbyen kommune	Startet	
Nore og Uvdal kommune	Startet	Deltar i samarbeidsprosjekt Aktiv i Numedal
Ringerike kommune	Ferdig?	Trolig ferdig
Rollag kommune	Startet	Arbeider med plan, deltar i samarbeidsprosjekt Aktiv i Numedal
Sigdal kommune	Startet	Arbeider med plan
Øvre Eiker kommune	Startet	Arbeider med plan
Ål kommune	Startet	

God kompetanse i kommunene / nettverk

- Nettnyhet 7. juli: [Vil lede arbeidet med nytt kystsonenettverk for Oslofjorden](#)
- Nettnyhet 19. oktober: [Etablerer kystsonenettverk for Oslofjorden](#)

Vil lede arbeidet med nytt kystsonenettverk for Oslofjorden

Miljødirektoratet ønsker at Viken fylkeskommune koordinerer arbeidet med et nytt kystsonenettverk for Oslofjorden. – Naturlig at vi tar det ansvaret, sier fylkesråd for plan, klima og miljø Annette Lindahl Raakil.

NATURLIG ANSVAR: Å koordinere arbeidet med kystsonenettverket er naturlig at Viken fylkeskommune tar ansvar for, mener Annette Lindahl Raakil (Sp)

Foto: Morten Brakstad

Etablerer kystsonenettverk for Oslofjorden

26 kystkommuner, fylkeskommunene og Statsforvalterne langs Oslofjorden, Oslofjordens Friluftsråd og Miljødirektoratet, har nå etablert et nettverket som skal jobbe for å bedre allmennhetens tilgang til fjorden.

Foto: ELK

Kystsonenettverket skal jobbe for allmenhetens adgang til Oslofjorden

Foto: Eva Lill Kvisle/ Viken fylkeskommune

Målsettingen for kystsonenettverket

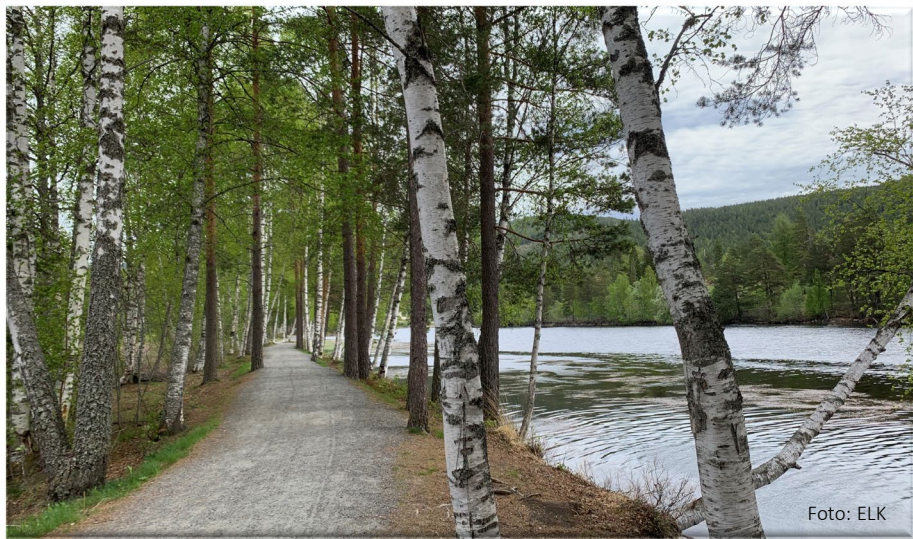
- Bidra til å oppfylle innsatsområde 6.1 i Oslofjordplanen "Bedre allmennhetens tilgang til strandsonen"
- Øke kompetansen i nettverket om forvaltning av arealer i strandsonen og i sjøområdene, for å fremme et aktivt friluftsliv
- Bidra til informasjon og erfaringsutveksling om forvaltningen av strandsonen

T 41 i Oslofjordplanen:
Etablere et kystsonenettverk der kommuner, fylkeskommuner og statsforvalter bidrar til bedre kompetanse om forvaltning av arealer i strandsonen og i sjøområdene

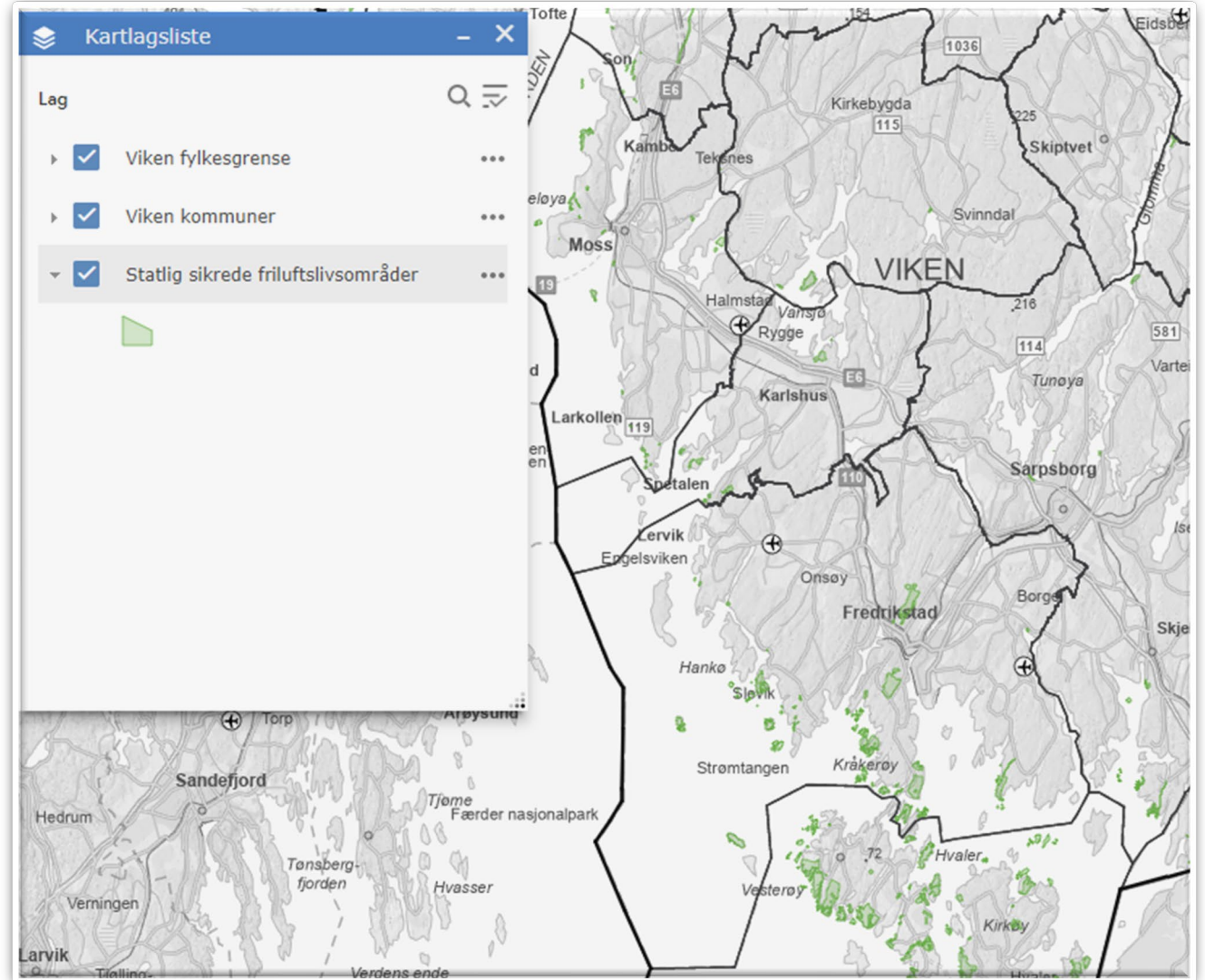

Varig sikring av friluftslivsområder

- 360 statlig sikrede friluftslivsområder i Viken
- Antallet øker litt fra år til år
- Vanligvis små områder
- Fylkeskommunen kan også bidra økonomisk

Skavanger flyplass ved Numedalslågen i Kongsberg er statlig sikret

Hva er det viktigste politikerne kan gjøre for ivareta natur- og friluftslivsområder i Buskerud?

Det korte svaret er å bidra til:

Godt kunnskapsgrunnlag/KU-er, god kompetanse og kapasitet, god planlegging og gode planer

- Godt kunnskapsgrunnlag / KU-er / arealregnskap
- Langsiktige og godt forankrede arealstrategier i kommuneplanens samfunnsdel. Det bør avklares i arealstrategien hvilke viktige natur- og friluftslivsområder som ikke bør nedbygges.
- Nok ressurser og kompetanse i kommunene. Trengs det kanskje flere interkommunale friluftsråd?
- Støtte opp om nasjonale og regionale satsinger:
 - Planer for friluftslivets ferdselsårer
 - Kartlegging/verdsetting av friluftslivsområder
- Ta i bruk regional plan / retningslinje / bestemmelse der det trengs
- Bidra til sikring av flere viktige friluftslivsområder
- Bidra til vern av områder med store verneverdier (naturmangfoldloven)

Takk for oppmerksomheten 😊

